

УДК 340 (340.12+340.15+341)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.4>

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНІХ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ: УНІФІКАЦІЯ СТАНДАРТІВ ЄС, УКРАЇНИ ТА УГОРЩИНИ

Горбаченко О.В.,

асистент кафедри державно-правових дисциплін,

аспірантка юридичного факультету

Університету економіки та права «КРОК»

allexa198@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8805-4024>

Горбаченко О.В. Особливості механізму реалізації зовнішніх функцій держави: уніфікація стандартів ЄС, України та Угорщини.

Повернення України на траєкторію стабільного розвитку і вирішення досить складних питань політичного спектру спрямування, економічного, соціального питань реалізації зовнішніх функцій держави, особливо у хронології сьогодення і непростих міждержавних відносин з Угорщиною, і не тільки, потребує значних зусиль. Нині модель правовідносин, не демонструє широкого спектру демократичних підходів інтересів, а реально спостерігаємо фантомні деградовані підходи радянської минувшини із сторони керівництва угорського уряду, що відкрито підтримує агресію росії. Досліджуючи характерні особливості Угорщини та України можемо пригадати за їх плечима тоталітарне соціалістичне минуле, яке наклало свій негативний відбиток на механізми і конструкції реалізації зовнішніх функцій, адже з виходом від якого Угорщина як можемо бачити започаткувала свою діяльність, як повноцінної, самостійної держави. Україна ж навпаки, своєю невизначеністю в 30 років через практично невизначену тверду позицію ні з Заходом, ні зі Сходом демонструвала ілюзію незалежного державотворення, що як наслідок має повномасштабну руйнацію створеної ілюзії поняття миру та безпеки, недоторканості державних кордонів ціною жакливого кровопролиття. У питанні нівелювання суперечностей, направленість до сталого розвитку та векторів безпеки за умови ефективного та справедливого використання широкого спектру ресурсів, доступні повинні бути країнам демократії. Одним із таких можливих шляхів є інтеграція, яка спрямована до розгорнутих форм співпраці в економіці та військово-політичній сфері. Протягом століть людство приходило до усвідомлення необхідності мирного співіснування і співробітництва, поглиблення кооперації між державами, народами, регіонами. Європейський Союз на наш погляд, являє собою певний прототип держави з державами. Так, ЄС має власну систему органів управління, так ЄС має власну законодавчу систему, так ЄС має власну судову систему. Складність такого управління міститься в кількості держав-членів, адже при прийнятті рішення не повинно бути дискриміновано будь яку з держав-учасників. Система діяльності Союзу є вкрай складною та інституційною. Даною науковою статтею робимо спроби дослідити питання його складності функціонування.

Ключові слова. ЄС, Україна, Угорщина, зовнішні функції, порівняльно-правовий аналіз.

Horbachenko O.V. Features of the mechanism for implementation of external state functions: unification of standards of the EU, Ukraine and Hungary.

The return of Ukraine to the trajectory of stable development and the solution of rather complex issues of the political spectrum of direction, economic, social issues of the implementation of the external functions of the state, especially in the chronology of today and the difficult interstate relations with Hungary, and not only, requires significant efforts. Currently, the model of legal relations does not demonstrate a wide spectrum of democratic approaches of interests, but we are observing the phantom degraded approaches of the Soviet past on the part of the leadership of the Hungarian government, which openly supports Russian aggression. Examining the characteristic features of Hungary and Ukraine, we can recall the totalitarian socialist past behind their shoulders, which left its negative imprint on the mechanisms and constructions of the implementation of external functions, because as a result of which Hungary, as we can see, began its activities as a full-

fledged, independent state. Ukraine, on the other hand, with its uncertainty in 30 years, due to its practically undefined firm position neither with the West nor with the East, demonstrated the illusion of independent state formation, which as a result we have a full-scale destruction of the created illusion of the concept of peace and security, the inviolability of state borders at the cost of terrible bloodshed. In the issue of leveling of contradictions, orientation towards sustainable development and security vectors, under the condition of effective and fair use of a wide range of resources, should be available to democratic countries. One of these possible ways is integration, which is aimed at expanded forms of cooperation in the economy and the military-political sphere. Over the centuries, humanity came to realize the need for peaceful coexistence and cooperation, deepening cooperation between states, peoples, and regions. In our opinion, the European Union is a certain prototype of a state with states. Yes, the EU has its own system of governing bodies, so the EU has its own legislative system, so the EU has its own judicial system. The complexity of such management lies in the number of member states, because any of the participating states should not be discriminated against when making a decision. The system of activity of the Union is extremely complex and institutional. This scientific article attempts to investigate the issue of the complexity of its functioning.

Key words. EU, Ukraine, Hungary, external functions, comparative legal analysis.

Вступ. Демонструючи значущість у процесах посилення національної державності, економічної інтеграції і безпеки, забезпечення політичної стабільності, послідовності доцільної забезпеченості. Є своєрідним засобом отримуваних різних демократичних аномалій, емоційно-непродуманих, поспішних політичних рішень, що формуються як ми часто бачимо без належного фахового рівня. Нівелювання суперечностей, направленість до сталого розвитку та векторів безпеки за умови ефективного та справедливого використання широкого спектру ресурсів, доступні повинні бути країнам демократії. Одним із таких можливих шляхів є інтеграція, яка спрямована до розгорнутих форм співпраці в економіці та військово-політичній сфері. Протягом століть людство приходило до усвідомлення необхідності мирного співіснування і співробітництва, поглиблення кооперації між державами, народами, регіонами.

Аналіз джерельної бази. В ході написання даної наукової статті були використані праці Нори Хроновські, Бурдіна М, Логвиненко І., Лазарева В., Пунди Ю., Клименко В., Козинець І., Марти Дезсо, а також національні та міжнародні законодавчі акти. **Мета.** Основною метою даної наукової статті є проведення дослідження присвячене питанню особливостей механізму реалізації зовнішніх функцій держави та уніфікації стандартів Угорщини, України та ЄС.

Матеріали та методи. Наукове пізнання є складним та суперечливим процесом і в той же час найвищим рівнем пізнавальної діяльності. Методологія наукового пізнання – специфічне історичне явище. Філософська методологія поєднує всі загальнонаукові способи в три великі групи. До першої належать: спостереження, порівняння. До другої: ідеалізація. До третьої: аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування та моделювання. В даній статті нами широко використовується усі три групи методів.

Результати обговорення. Під механізмом за Бурдін М, Логвиненко І., Лазаревим В. розуміється система нормативно визначених державних організацій, за допомогою яких держава виконує покладені на неї завдання та функції [1, с. 20]. Досить логічною видається думка Пунди Ю., Клименко В., Козинець І., що до того, як процеси міжнародної інтеграції стали глобально-масштабними, довелося пережити віхи постійної ворожнечі, загарбницьких війн і конфліктів, які неодноразово ставили світ на межу катастрофи [2, с. 112]. І ця реальність підходів мислення і логіки розуміння була Друга Світова Війна, яка стала мотивацією до створення відомого нам сьогодні продукту міжнародної співпраці – Європейського Союзу.

Аналізуючи Договір про Європейський Союз, не можемо не зазначити ключові етапи, що лягають в його основу. Так, позитивним і таким, що заслуговує уваги фактором, що привертає увагу науковців закріплено: «Союз заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин [3]. Ці досліджувані цінності є спільними для держав-членів у суспільстві, де панують плюралізм, недискримінація, толерантність, справедливість, солідарність і рівність між жінками та чоловіками». Ці цінності є невід'ємною частиною європейського способу життя, мислення, урівноваженості суспільства, що становлять відповідні основи демократії.

В ході наукового пошуку встановлено, що Договором про Європейський Союз, статтею 13 передбачено, що Союз повинен мати інституційну структуру, спрямовану на просування його цінностей,

досягнення його цілей, обслуговування його інтересів, інтересів його громадян і держав-членів, а також забезпечення узгодженості, ефективності та безперервності його політики та дій [4]. Досліджуючи цей непростий механізм, розпочнемо із зазначення його основних інституцій, що безумовно є характерними особливостями ЄС:

1. Європейський Парламент – є важливим форумом для політичних дебатів і прийняття рішень на рівні ЄС. Члени Європейського парламенту обираються безпосередньо виборцями в усіх державах-членах, щоб представляти інтереси людей щодо законотворчої діяльності ЄС і забезпечувати демократичну роботу інших установ ЄС. Він має наступні основні повноваження: законодавчі, бюджетні, наглядові, національні. З прийняттям Лісабонської Угоди сфера його повноважень значно розширилася, на більш ніж 40 нових сфер, включаючи сільське господарство, енергетичну безпеку, імміграцію, правосуддя та фонди ЄС, і поставлення його на рівні з Радою, яка представляє уряди держав-членів. Парламент також отримав повноваження затверджувати весь бюджет ЄС разом з Радою. Встановлено, що депутатам Європарламенту було надано право скасовувати міжнародні угоди, і вони без вагань використали це, щоб зупинити суперечливу торговельну угоду про боротьбу з контрафакцією, яка, як багато хто боявся, придушить основні свободи. Цей епізод довів, що в результаті збільшення повноважень рішення євродепутатів ще сильніше впливають на повсякденне життя європейців. Лісабонська угода не лише надала Парламенту ті самі законотворчі повноваження, що й Раді, але також надала йому вплив визначати політичний напрямок Європи. Відповідно до змін Договору, саме Парламент обирає голову Комісії, виконавчого органу ЄС, і це рішення має відображати результати виборів до Європарламенту, а отже, вибір виборців. Будучи єдиною інституцією ЄС, що обирається безпосередньо громадянами, Парламент має повноваження та відповідальність за притягнення до відповідальності інституцій ЄС. Парламент є охоронцем Хартії основних прав, закладеної в Лісабонській угоді, а також нещодавно встановленого права громадянської ініціативи, яке дозволяє людям вимагати нових політичних пропозицій, якщо мільйон людей підписали петицію з проханням про це. [5, 6]. Особливу увагу хотілось би звернути саме на законодавчі повноваження Парламенту: все розпочинається із пропозиції Комісії, саме вона подає на розгляд Парламенту законодавчу ініціативу, далі розпочинається перше читання в Парламенті, де рішення може бути прийнято без внесення змін або ж із внесенням змін, далі передається Раді, під час першого читання Рада може вирішити прийняти позицію Парламенту, у такому випадку законодавчий акт приймається, або вона може внести поправки в позицію Парламенту та повернути пропозицію до Парламенту на друге читання. У випадку якщо Рада повернула позицію до Парламенту на друге читання, то Парламент розглядає позицію Ради і затверджує її, у цьому випадку акт затверджується; або відхиляє його, у такому випадку акт не набирає чинності і вся процедура завершується; або пропонує поправки та повертає пропозицію Раді на друге читання. Рада розглядає позицію Парламенту у другому читанні та/або схвалює всі поправки парламенту, що означає, що акт прийнято, або не схвалює всі поправки, що призводить до скликання Погоджувальної комісії. Розкриваючи сутність Погоджувальної комісії, що складається з рівної кількості депутатів Європарламенту та представників Ради, не можемо не відзначити її намагання досягти згоди щодо спільного тексту. У разі невдачі законодавчий акт не набирає чинності і процедура припиняється. Якщо спільний текст узгоджено, він передається до Європейського парламенту та Ради для третього читання. Європейський парламент розглядає спільний текст і голосує на пленарному засіданні. Він не може змінити формулювання спільного тексту. Якщо він відхиляє його або не вживає заходів, акт не приймається і процедура завершується. Якщо він схвалений Парламентом і Радою, акт вважається прийнятим. Рада розглядає спільний текст. Вона не може змінити формулювання. Якщо вона або відхиляє, або не виконує дії, акт не набуває чинності, і процедура завершується. Якщо вона схвалює текст і Парламент також його схвалює, акт вважається прийнятим. Такий процес зокрема передбачений главою 3 Правил Європейського Парламенту [7, 8]. При цьому не можемо не згадати щодо законодавчої ініціативи, таке повноваження закріплено виключно за Комісією, однак згідно з Маастрихтським договором, посиленім Лісабонським договором, Європейський парламент має право законодавчої ініціативи, що дозволяє йому просити Комісію подати пропозицію [9]. Так, стаття 225 Договору про функціонування ЄС говорить – Європейський парламент може, діючи більшістю своїх членів, вимагати від Комісії подати будь-яку відповідну пропозицію з питань, щодо яких, на його думку, необхідний акт Союзу з метою імплементації Договорів. Якщо Комісія не подає пропозицію, вона повідомляє Європейський Парламент про причини. Далі за статтею 297 вище згаданого Договору – Законодавчі акти, ухвалені за звичайною законодавчою процедурою, підписуються Президентом Європейського Парламенту та Головою Ради. Законодавчі акти публікуються в Офіційному журналі

Європейського Союзу. Вони набувають чинності з дати, зазначеної в них, або, за її відсутності, на двадцятий день після їх опублікування. Продовжуючи розкривати даний напрям нам необхідно згадати й незаконодавчі акти, прийняті у формі регламентів, директив або рішень, якщо в останніх не вказано, кому вони адресовані, підписуються президентом установи, яка їх прийняла. Регламенти та директиви, які адресовані всім державам-членам, а також рішення, у яких не вказано, кому вони адресовані, публікуються в Офіційному журналі Європейського Союзу. Вони набувають чинності з дати, зазначеної в них, або, за її відсутності, на двадцятий день після їх опублікування. Інші директиви та рішення, у яких зазначено, кому вони адресовані, повідомляються тим, кому вони адресовані, і набувають чинності з моменту такого повідомлення [10]. Виходячи від Протоколу № 1 «Про роль національних парламентів в Європейському Союзі» необхідно відзначити, що поряд з направленням проєктів законодавчої ініціативи Комісією до Парламенту та Ради, вона направляє її до національного парламенту держав-членів [11]. На додачу, відзначаємо, що за Договором про Європейський Союз, статтею 14 передбачено, що термін повноваження Парламенту становить 5 років [12]. Як можемо вже спостерігати, ЄС в ході свого функціонування має ознаки такого собі прототипу держави, ми можемо акцентувати увагу на його інституційній складності та в той же час межі впливу на держави-члени.

2. Рада, або ж як її ще називають Рада Європейського Союзу – є важливою стороною, яка приймає рішення в ЄС. Веде переговори та ухвалює законодавчі акти в більшості випадків разом з Європейським парламентом через звичайну законодавчу процедуру, також відому як «спільне прийняття рішень». На підставі детального аналізу даної інституції маємо зазначити, що спільне прийняття рішень використовується для сфер політики, де ЄС має виключну або спільну компетенцію з державами-членами. У цих випадках Рада приймає закони на основі пропозицій, поданих Європейською Комісією [13]. Така співпраця виходить від аналізу Спільної Декларації щодо практичних заходів для процедури співприйняття (стаття 251 договору ЄС) № 2007/С 145/02, де говориться: Європейський Парламент, Рада та Комісія, надалі разом іменовані як «інституції». Інституції підтверджують практику, яка склалася на всіх етапах процедури спільного прийняття рішень [14]. А залучаючи Протокол № 2 «Про застосування принципів субсидіарності та пропорційності» статтею 7 передбачається, що Парламент і Рада є законодавцями ЄС [15]. Обґрунтованою на наш погляд є те, що Рада ЄС представляє уряди країн ЄС та є місцем зустрічі національних міністрів від кожного уряду для ухвалення законів і координації політики. Міністри зустрічаються в різних конфігураціях залежно від теми, яка буде обговорюватися. Саме Рада ЄС приймає рішення щодо європейських законів спільно з Європейським парламентом [16]. Раду очолює президент, термін повноваження якого становить 2,5 років [17].

3. Європейська комісія – представляє спільні інтереси ЄС і є головним виконавчим органом ЄС. У якості дослідницької задачі маємо спроби оцінити роль даної інституції. В ході чого встановлюємо її використання свого «права ініціативи», щоб висунути пропозиції щодо нових законів, які ретельно розглядаються та ухвалюються Європейським Парламентом і Радою Європейського Союзу. Комісія пропонує нові закони, а Парламент і Рада Європейського Союзу ухвалюють їх. Узагальнюючи практичний нахил наступним кроком є їх впровадження країнами-членами, а Комісія забезпечує належне застосування законів [17]. З'ясовано, Комісія є єдиною інституцією ЄС, яка вносить на ухвалення Парламентом і Радою закони, керує політикою ЄС і розподіляє фінансування ЄС, встановлює пріоритети витрат ЄС разом з Радою та Парламентом, складає річні бюджети для затвердження парламентом і радою, наглядає за тим, як витрачаються гроші, під наглядом Рахункової палати, забезпечує виконання законодавства ЄС разом із Судом ЄС забезпечує належне застосування законодавства ЄС у всіх країнах-членах, представляє ЄС на міжнародному рівні, виступає від імені всіх країн ЄС у міжнародних органах, зокрема у сферах торгової політики та гуманітарної допомоги, веде переговори щодо міжнародних угод для ЄС [18]. Таким чином вартує встановити, що Європейська комісія пропонує нові закони та програми в загальних інтересах ЄС. Проте, перш ніж внести пропозицію, Комісія запитує думки національних парламентів, урядів, груп інтересів, експертів і широкої громадськості, запрошуючи їх робити коментарі в Інтернеті. Комісія складається з 27 комісарів – по одному з кожної держави-учасника. Разом із президентом Європейської комісії є виконавчою складовою ЄС, відповідальною за його щоденне функціонування. Термін повноважень становить 5 років, це зокрема передбачено і Договором про Європейський Союз, статтею 17 [19, 20].

4. Європейська Рада об'єднує обраних лідерів країн ЄС, тобто глав держав або урядів. Ці керівники збираються щонайменше чотири рази на рік. Їхні зустрічі часто називають «європейськими самітами». З'ясовуючи характерні ознаки Європейської ради маємо акцентувати увагу на її можливості встановлювати головні політичні пріоритети ЄС і загальний напрям політики. Її очолює пре-

зидент, який обирається кожні 2,5 років. Діяльність Європейської Ради можна доцільно показати за допомогою рис. № 1 [21].

Рис. № 1

Досліджуючи характерні ознаки Європейського Союзу ми з'ясували основні три принципи, що визначають в яких сферах він може діяти:

1. передача – ЄС має лише ті повноваження, які надаються йому договорами ЄС, які ратифіковані всіма країнами-членами;
2. пропорційність – дії ЄС не можуть перевищувати того, що необхідно для досягнення цілей договорів;
3. субсидіарність – у сферах, де можуть діяти або ЄС, або національні уряди, ЄС може втручатися, лише якщо він може діяти більш ефективно.

Продовжуючи наше комплексне дослідження ми розкриваємо існування виняткових положень, тобто дії держав-учасників є обмеженими в ряді питань, якими управляти, ініціювати може тільки ЄС, зокрема:

1. митний союз;
2. правила конкуренції для єдиного ринку;
3. монетарна політика для країн єврозони;
4. торгові та міжнародні угоди (за певних обставин);
5. морські рослини і тварини, які регулюються спільною рибальською політикою.

Мають місце й спільні повноваження, де держави-члени, як і ЄС можуть приймати закони. Але країни-члени можуть зробити це, лише якщо ЄС ще не запропонував закони або вирішив, що не буде. Такими сферами є:

1. єдиний ринок;
2. працевлаштування та соціальні питання;
3. економічна, соціальна та територіальна згуртованість;
4. сільське господарство;
5. навколишнє середовище;
6. захист прав споживачів;
7. транспорт;

транс'європейські мережі енергії;

правосуддя та основні права;

міграція та внутрішні справи;

громадське здоров'я (для аспектів, визначених у статті 168 Договору про функціонування Європейського Союзу);

співробітництво в галузі розвитку та гуманітарна допомога [22].

Відштовхуючись від даних нашого дослідження, ми виявили й існування допоміжних повноважень, де ЄС може лише підтримувати, координувати чи доповнювати дії країн-членів. Він не має повноважень приймати закони і не може перешкоджати спроможності країн-членів робити це. Такими сферами є:

1. громадське здоров'я;
 2. промисловість;
 3. культури;
 4. туризм;
- виховання та навчання, молодь і спорт;
цивільний захист;
адміністративне співробітництво[22].

При цьому всьому не варто забувати, що усі держави-члени контролюються Інституціями ЄС, тому діяти в обхід не вийде. Таким чином на основі вище викладеного можемо бачити, що учасники ЄС певною мірою стиснуті в своїх діях, аби не виходити за рамки встановленого. Є чіткі сфери діянь, що можуть ініціюватися самою державою, є сфери які заборонено зачіпати, так як вони виключно належать до юрисдикції ЄС.

Заради справедливості не можемо обійти й такі особливості, як наявність основних юридично-документальних форм закріплення дій, що передбачено Договором про функціонування ЄС (стаття 288), ними виступають: регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки [23].

Виділяємо й описуємо характерні особливості Регламенту: це правові акти, які автоматично та однаково застосовуються до всіх країн ЄС, як тільки вони набувають чинності, без необхідності їх транспонування в національне законодавство. Вони є обов'язковими для всіх країн ЄС. Директиви ж зі свого боку вимагають від країн ЄС досягнення певного результату, але залишають їм свободу вибору, як це зробити. Країни ЄС повинні прийняти заходи для включення їх у національне законодавство (транспонування) для досягнення цілей, визначених директивою. Національні органи влади повинні повідомити про ці заходи Європейську Комісію. Транспозиція до національного законодавства має відбутися до кінцевого терміну, встановленого під час ухвалення директиви (зазвичай протягом 2 років). Якщо країна не транспонує директиву, Комісія може розпочати справу про порушення Застосування права ЄС. Пропонуємо згадати й Рішення, яке є обов'язковим до виконання в повному обсязі. Рішення, у якому вказано тих, кому воно адресоване, є обов'язковим лише для них. З приводу Рекомендації доречно відмічаємо – дозволяють інституціям ЄС висловлювати свої погляди та пропонувати лінію дій, не накладаючи жодних юридичних зобов'язань на тих, кому вони адресовані. Вони не мають обов'язкової сили [24]. При цьому не можемо не згадати щодо самих договорів ЄС, на національному рівні вони мають пройти в обов'язковому порядку ратифікацію, часом після проведення референдуму. Як ми можемо бачити діяльність як самого ЄС, так і країн в його складі в більшості випадків досить імперативна, диспозиція хоч і має місце, проте лише в якості «запрошеного» гостя.

Узагальнюючи науковий матеріал в досліджуваному питанні даного розділу, введеного в науковий обіг маємо згадати угорську колегу Нору Хроновські яка вірно відзначає, Угорщина є членом Європейського Союзу з 1 травня 2004 року – відтоді в країні також діє право ЄС. З точки зору чинності та застосування, право Європейського Союзу відрізняється як від міжнародного права, так і від внутрішнього права держав-членів. Оскільки конституційні норми не описують детально співвідношення між правом Європейського Союзу та законодавством Угорщини, практика Конституційного Суду слугує точкою відліку для представлення цього. Хоча практика Конституційного суду Угорщини не дає чітких відповідей на всі запитання з цього приводу, вона більш-менш підтверджує загальну тенденцію в країнах-членах, що внутрішнє законодавство (відповідно до Конституції) суперечить праву ЄС (Співтовариства), адекватність імплементації вторинного законодавства ЄС і законодавчого завдання, що виникає внаслідок невиконання законодавства ЄС, не є питанням конституційності. Такий конфлікт вирішується Судом Європейського Союзу на основі принципу примату права ЄС. У разі можливого конфлікту між конституційною нормою та нормою ЄС ситуація є більш диференційованою: за прикладом конституційних судів інших держав-членів, здається, що Конституційний суд Угорщини визнає примат лише із застереженнями та обмеженнями [25].

Розкрито, з допомоги угорської колеги Марти Дезсо, що правова система Європейського Союзу має власну систему правових джерел, у якій основний правовий матеріал (засновницькі договори, ряд договорів, що вносять до них зміни, протоколи та декларації, що додаються до них, а також договори про приєднання держав-членів) і вторинним правовим матеріалом (виданим установами та органами ЄС) є окремі укази, директиви, рішення). Додатковими джерелами права ЄС є рішення Суду Європейського Союзу та загальні принципи права ЄС [26, с. 121].

Висновки. В цілому, ЄС має власну систему органів управління, так ЄС має власну законодавчу систему, так ЄС має власну судову систему. Складність такого управління міститься в кількості дер-

жав-членів, адже при прийнятті рішення не повинно бути дискриміновано будь яку з держав-учасників. Система діяльності Союзу є вкрай складною та інституційною.

Список використаних джерел:

1. Бурдін М, Логвиненко І., Лазарєв В. Теорія держави і права у визначеннях та схемах: довідник. Харків, ХНУВС, 2021. 106 с.
2. Пунда Ю., Клименко В., Козинець І. Міжнародні відносини та зовнішня політика України. Київ. НУОУ імені Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
3. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:12012E/TXT>. (дата звернення 11.09.2022).
4. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>. (дата звернення 17.09.2022).
5. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures>. (дата звернення 17.09.2022).
6. EP after the Lisbon treaty: Bigger role in shaping Europe. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty>. (дата звернення 17.09.2022).
7. Ordinary legislative procedure. URL: https://www.europarl.europa.eu/infographic/legislative-procedure/index_en.html. (дата звернення 17.09.2022).
8. Rules of Procedure of the European Parliament. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/lastrules/TOC_EN.html?redirect#T2R1. (дата звернення 17.09.2022).
9. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures>. (дата звернення 17.09.2022).
10. The Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>. (дата звернення 17.09.2022).
11. PROTOCOL (No 1) ON THE ROLE OF NATIONAL PARLIAMENTS IN THE EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>. (дата звернення 17.09.2022).
12. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>. (дата звернення 17.09.2022).
13. The Council of the European Union. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/#>. (дата звернення 17.09.2022).
14. JOINT DECLARATION ON PRACTICAL ARRANGEMENTS FOR THE CODECISION PROCEDURE (ARTICLE 251 OF THE EC TREATY). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2007.145.01.0005.01.ENG&toc=OJ:C:2007:145:TOC. (дата звернення 17.09.2022).
15. PROTOCOL (No 2) ON THE APPLICATION OF THE PRINCIPLES OF SUBSIDIARITY AND PROPORTIONALITY. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>. (дата звернення 17.09.2022).
16. Types of institutions and bodies. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en. (дата звернення 18.09.2022).
17. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>. (дата звернення 18.09.2022).
18. European Commission. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_en. (дата звернення 18.09.2022).
19. HOW DOES THE EU WORK? URL: https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/en/HOW_DOES_THE_EU_WORK.html. (дата звернення 18.09.2022).
20. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>. (дата звернення 18.09.2022).
21. HOW DOES THE EU WORK? URL: https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/en/HOW_DOES_THE_EU_WORK.html. (дата звернення 18.09.2022).
22. Areas of EU action. URL: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_en. (дата звернення 18.09.2022).

23. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>. (дата звернення 18.09.2022).
24. Types of EU law. URL: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_en. (дата звернення 18.09.2022).
25. CHRONOWSKI Nóra Az Európai Unió jogának viszonya a magyar joggal. URL: <https://ijoten.hu/szocikk/az-europai-unio-joganak-viszonya-a-magyar-joggal>. (дата звернення 02.10.2022).
26. DEZSŐ Márta – VINCZE Attila: Magyar alkotmányosság az európai integrációban, Budapest, HVG–Orac, 2012, 101–136.